

Mikael Bonde Nielsen i Kommentatorserien:

Skattelettelsen der betaler sig selv

13. feb | På EU-topmødet i Lissabon i 2000 blev regeringscheferne enige om, at gøre Europa til den mest konkurrencedygtige, dynamiske og vækstorienterede vidensøkonomi i verden. Men intet er sket. Det er på tide at europæiske politikere indser, at ambitionerne kun kan realiseres gennem lavere skatter.

Af Mikael Bonde Nielsen

1. Schaffhausen: Jo højere indtægt, jo lavere skat
2. Udbudsøkonomi: Skattelettelser der finansierer sig selv
3. En gratis frokost – både for amerikanere og europæere
4. Vækstsvagt Europa har behov for skattelettelser

1. Schaffhausen: Jo højere indtægt, jo lavere skat

I den lille schweiziske kanton, Schaffhausen, kan det godt svare sig at komme ud af fjerene ved daggry. Sidste år besluttede alpefolket i den lille provins sig nemlig for, at indføre et såkaldt regressivt indkomstskattesystem. Det indebærer i al sin enkelhed, at jo flere penge man tjener, des mindre betaler man i skat. Siden den 1. januar 2004 har indbyggerne i Schaffhausen således haft et klart incitament til at yde en ekstra indsats.

En så calvinistisk inspireret skattepolitik er naturligvis en vederstyggelighed for de fleste europæiske politikere. Også selv om det med tiden nok skal vise sig, at skattemyndighederne i Schaffhausen får et betydeligt større provenu i kassen, end de gjorde under det tidligere skatteregime. For det spiller tilsyneladende ingen rolle for europæiske politikere, at arbejdsomme mennesker undertiden betaler flere penge i skat. For dem tæller kun det nominelle – altså skattesatserne for de respektive indkomstgrupper.

Det bør retfærdigvis indskydes, at der inden for EU findes politiske partier, der er fortalere for en regressiv skatte- og afgiftspolitik. Tag nu fx vore egne danske Socialdemokrater. De har i adskillige år som regeringsbærende parti været den drivende kraft bag de såkaldt grønne afgifter. Da forbruget af vand typisk er indkomstuafhængig, betaler dårligt stillede relativt mere i afgift end mere velbeslæede. Men det generer altså ikke Socialdemokraterne. Her er regressiv beskatning helt i orden.

2. Udbudsøkonomi: Skattelettelser der finansierer sig selv

Når det drejer sig om indkomst- og kapitalbeskatning er der imidlertid enighed mellem de europæiske politikere - uanset partifarve. Der er således ingen, der ved deres sansers fulde fem kunne finde på at foreslå et skattesystem efter schweizisk model. Det er ærgerligt, for det er såmænd både rationelt og moralsk efterstræbelsesværdigt. Men mindre må så gøre det. En generel lempelse af den progressive marginalbeskatning har også ret. For det vil i det mindste bidrage til gøre Europa til en lidt mere konkurrencedygtig, en lidt mere dynamisk og en lidt mere

vækstororienteret region. Altså bringe os et stykke nærmere de højstemte hensigtserklæringer fra EU-topmødet i Lisabon i 2000. Så det er vel bare at tage fat?

Men ak og ve, lyder klagesangen. Det er mere kompliceret end som så! For hvordan skal vi finansiere det enorme vildnis af velfærdsydelse, hvis vi sænker skatterne? Her er der i princippet flere svar, men nogle er på forhånd lyst i band. Det hjælper således ikke at foreslå, at man skærer dybt og grundigt i de mange overførselsindkomster. For det er helligbrøde og vil instinktivt udløse kilometerlange protestmarcher i de europæiske storbyer. Så lad os spare dette tilflugtssted til mere opportune tider, og i stedet vende blikket mod en anden mulighed.

Da Ronald Reagan blev valgt til præsident lancerede han et skattepolitisk program, der skulle genrejse amerikansk økonomi efter 70'ernes stagnation. Umiddelbart fremstod hans forslag til skattelettelser som en klassisk finanspolitisk lempelse, der havde til formål at øge den samlede efterspørgsel og derved forbruget. Men Reagan og hans rådgivere havde større forventninger til skattelettelserne. De skulle primært påvirke amerikanernes lyst til at yde en ekstra indsats; tilskynde dem til at arbejde mere, investere mere og udvise større risikovillighed. Derigennem ville skattelettelserne reelt finansiere sig selv.

Det lød næsten for godt til at være sandt. Arkitekterne bag det skattepolitiske udspil måtte da også lægge øre til en del kritik. Ikke mindst fra akademisk side, der havde svært ved at acceptere den teoretiske argumentation for de udbudsøkonomiske effekter.

Udfaldene var især rettet mod økonomen Arthur Laffer, der ved at tegne en simpel klokkeformet kurve på en serviet, fik overbevist Reagan om, at det godt kan lade sig gøre at sænke marginalsatserne og samtidig opnå en provenuforbedring. Men hvordan gik det så? Hvem fik ret - udbudsøkonomerne eller deres kritikere?

3. En gratis frokost – både for amerikanere og europæere

I økonomi er det altid pokkers vanskeligt at identificere effekten af bestemte initiativer, da det kræver at man kan isolere andre effekter. Men i dag synes der at være almindelig enighed om, at Reagans skattelettelser i 80'erne faktisk finansierede sig selv. En af de mere skeptiske økonomer fra den tid, Nobelpristageren Robert Lucas, nåede til følgende konklusion i en artikel i Oxford Economic Review i 1990:

”The supply-side economists, if that is the right term for those whose research I have been discussing, have delivered the largest genuinely free lunch I have seen in 25 years in this business, and I believe we would have a better society if we followed their advice”.

Trods Lucas' varme anbefaling, er der fortsat mange der anfægter udbudsøkonomien. Demokraterne kan således ikke rigtig tage den til sig. Dels fordi den strider mod deres keynesianske børnelærdom, dels fordi det var en republikansk præsident, der lancerede den. Men det sidste er nu ikke helt sandt. Faktisk gennemførte John F. Kennedy en række skattelettelser i 1962 og 1963, der i dag må betragtes som ren og skær udbudsøkonomi. Han formåede blot at sælge hele molevitten som klassisk, forbrugsstimulerende finanspolitik.

I Europa har man det tilsyneladende også svært med udbudsøkonomien; primært fordi den opfattes som en rendyrket amerikansk foreteelse. Men også her fortæller historien noget andet. Ludwig Erhard - tysk finansminister og senere Bundeskanzler – viste tidligere end Kennedy og Reagan vejen, da han i slutningen af 40'erne gennemførte massive marginalskattelettelser. Det blev lanceret som "Wirtschaftswunder" og "Wohlstand für Alle", men det var udbudsøkonomi højeste potens. Og det var særdeles virkningsfuldt.

4. Vækstsvagt Europa har behov for skattelettelser

Konklusionen forekommer enkel. Marginalskattelettelser har en positiv virkning på arbejdsudbud, investeringer og risikovillighed. Det er indsatsområder, som et vækstsvagt Europa ikke længere kan tillade sig at ignorere. Især ikke, hvis man – som det så smukt blev komponeret i Lissabon i 2000 - har ambitioner om at gøre kontinentet til den mest konkurrencedygtige og dynamiske region i verden.

Det er ikke naturgivet, at skattelettelser kan finansiere sig selv. Efter i årtier at have været fikseret på fritidssamfundets puslebord reagerer vi europæere måske ikke lige så hurtigt på økonomiske tilskyndelser som amerikanerne. Ikke desto mindre er der historisk belæg for, at vi er ganske gode til at omstille os i forhold til nye skatteincitament og ændre vores adfærd i overensstemmelse med disse. Det kan bl.a. illustreres med et dansk eksempel.

Kildeskatteloven trådte i kraft den 1. januar 1970, hvilket indebærer, at indkomstskatten skulle betales samtidig med optjeningen. Før vedtagelsen af denne lov, betaltes skatten først året efter indtjeningen. Det skabte et helt unikt overgangsfænomen i 1969, hvor man blev nødt til at indføre et skattefrit år. Og hvilket år.

Danskerne knoklede så sveden drev af dem. Og det kunne aflæses i nationalregnskabet. I 1969 oplevede dansk økonomi således en enestående realvækst i BNP på hele 6,6% - altså et pænt stykke fra såvel datidens som vore dages bedrøvelige vækstrater.

Væksten i et skattefrit år dokumenterer af gode grunde ikke, at skattelettelser finansierer sig selv. Men realvæksten i 1969 godtgør, at vores arbejdsvilje og virkelyst er stærkt påvirket af det afkast, vi kan opnå. Derfor er der også grund til at forvente, at mærkbare marginalskattelettelser i Danmark og det øvrige Europa vil øge det samlede aktivitetsniveau og give et provenumæssigt kick back til statskassen, der mere end neutraliserer omkostningerne ved at sænke marginalskatte. Det er de i hvert fald overbevist om i det sneklædte Schaffhausen. Og de skal såmænd nok få ret.

Mikael Bonde Nielsen (f.1966) er cand.scient.pol. og marketingdirektør i et børsnoteret dansk IT-selskab. Som medlem af Selskabet [Libertas](#) har været en aktiv deltager i den offentlige debat – især med fokus på økonomiske og sikkerhedspolitiske emner.